

dr hab. Grzegorz Myśliwski, prof. uczelni
EGZAMIN Z HISTORII ŚREDNIOWIECZA
(g.mysliwski@uw.edu.pl)

POZIOM A

Na egzamin należy przeczytać i przemyśleć osiem książek: siedem opracowań i jedno źródło.

Z części 3–6 należy wybrać po jednej pozycji, tak jednak, by dwie z nich dotyczyły historii powszechnej a dwie – historii Polski. Informacje o wyborze lektur z części 1–2 i 7 znajdują się na początku każdej z tych części. Listę wybranych lektur należy mi przedstawić do akceptacji przed ustaleniem dokładnego terminu egzaminu.

Termin egzaminu – do indywidualnego uzgodnienia (mailowo lub na dyżurze).

Osoba zgłaszająca się po raz pierwszy mailowo proszona jest o podanie numeru indeksu. Ta informacja jest niezbędna, by zostać wpisanym na listę zdających w USOS.

W razie innych pytań czy wątpliwości możliwy kontakt (mailowo lub na dyżurze).

1. Syntezy z historii powszechnej (1 do wyboru)

- S. Kwiatkowski, *Średniowieczne dzieje Europy*, Warszawa 2006;
- T. Manteuffel, *Średniowiecze powszechne do schyłku XV wieku. Próba syntezy*, Warszawa (dowolne wydanie);
- R. Michałowski, *Historia powszechna – średniowiecze*, Warszawa 2009;
- B. Zientara, *Historia powszechna średniowiecza*, Warszawa (dowolne wydanie);

2. Syntezy historii Polski (obydwie obowiązkowe)

- J. Wyrozumski, *Dzieje Polski piastowskiej (VIII w.–1370)*, Kraków 1999;
- K. Baczkowski, *Dzieje Polski późnośredniowiecznej (1370–1506)*, Kraków 1999;

3. Historia polityczna, ideologia władzy, historia ustroju (1. z hist. powszechnej lub z hist. Polski)

- J. Baszkiewicz, *Myśl polityczna wieków średnich*, Warszawa (dowolne wydanie);
- J. Bieniak, *Państwo Mieclawa*, Warszawa 1963;
- M. Bloch, *Królowie cudotwórcy. Studium nad temat nadprzyrodzonego charakteru przypisywanego władzy królewskiej zwłaszcza we Francji i Anglii*, Warszawa 1998;
- M. Bogucka, *Kazimierz Jagiellończyk i jego czasy*, Warszawa (dowolne wydanie);
- R. Browning, *Justynian i Teodora*, Warszawa (dowolne wydanie);
- M. Cazacu, *Drakula*, Warszawa 2007;
- E. Christiansen, *Krucjaty północne*, Poznań 2009;
- E. Długopolski, *Władysław Łokietek na tle swoich czasów*, Wrocław 1951;
- A. F. Grabski, *Bolesław Chrobry*, Warszawa 1966;
- T. Grudziński, *Bolesław Śmiały-Szczodry i biskup Stanisław. Dzieje konfliktu* (dowolne wydanie);
- J. Hauziński, *Polityka orientalna Fryderyka II Hohenstaufa*, Poznań 1978;
- W. Iwańczak, *Jan Luksemburski*, Warszawa 2012;
- A. Jureczko, *Henryk III Biały książę wrocławski*, Kraków 2007;
- T. Jurek, *Dziedzic Królestwa Polskiego książę głogowski Henryk (1274–1309)*, Kraków 2006 [tylko to wydanie];
- G. Labuda, *Mieszko II król Polski (1025–1034). Czasy przełomu w dziejach państwa polskiego*, Poznań (dowolne wydanie)
- P. M. Kendall, *Ludwik XI. Europa w sieci pająka*, Warszawa (dowolne wydanie);
- P. M. Kendall, *Ryszard III* (dowolne wydanie);
- J. C. Maire Vigueur, *Rycerze i mieszczanie. Wojna, konflikty i społeczeństwo w średniowiecznych Włoszech*, Warszawa 2008;
- K. Maleczyński, *Bolesław III Krzywousty*, Wrocław 1975 [tylko to wydanie]
- M. Małowist, *Tamerlan i jego czasy*, Warszawa 1985;
- R. Michałowski, *Princeps fundator. Studium z dziejów kultury politycznej w Polsce X–XIII wieku*, Warszawa (dowolne wydanie)

- B. Nowacki, *Czeskie roszczenia do korony w Polsce w latach 1290–1335*, Poznań 1987;
- J. Ochmański, J. Krzyżaniakowa, *Władysław II Jagiełło*, Wrocław 1990;
- D. Quirini-Popławska, *Urbs populosissima, opulentissima, liberalissima. Mit czy rzeczywistość późnośredniowiecznej Wenecji?*, Kraków 1997;
- K. Pennington, *Władca i prawo (1200–1600). Suwerenność a prawa poddanych w zachodnioeuropejskiej tradycji prawnej*, Warszawa 2012;
- M. Rodinson, *Mahomet*, Warszawa 1991;
- S. Rosik, *Bolesław Krzywousty*, Wrocław 2013;
- S. Runciman, *Dzieje wypraw krzyżowych*, Warszawa (dowolne wydanie), t. 1–3 [tylko jeden tom]
- S. Runciman, *Upadek Konstantynopola 1453*, Warszawa 1994;
- B. Rybakow, *Pierwsze wieki historii Rusi*, Warszawa 1983;
- H. Samsonowicz, *Konrad Mazowiecki (1187/88 – 31 VIII 1247)*, Kraków 2008;
- F. Seibt, *Karol IV. Cesarz w Europie 1346–1378*, Warszawa 1996;
- N. Sokołow, *Narodziny weneckiego imperium kolonialnego*, Warszawa 1985;
- J. Tyszkiewicz, *Polska i Litwa Jagiellonów na przełomie XV i XVI wieku. Polityka, dyplomacja, wojny*, Warszawa 2019;
- P. Węcowski, *Mazowsze w Koronie. Propaganda i legitymizacja władzy Kazimierza Jagiellończyka na Mazowszu*, Kraków 2004;
- E. Wies, *Karol Wielki. Cesarz i święty*, Warszawa 1996;
- E. Wies, *Fryderyk Barbarossa. Mit i rzeczywistość*, Warszawa 1996;
- E. Wies, *Cesarz Fryderyk II. Mesjasz czy Antychryst*, Warszawa 2002;
- J. Wyrozumski, *Kazimierz Wielki*, Wrocław (dowolne wydanie);
- P. Zumthor, *Wilhelm Zdobywca*, Warszawa (dowolne wydanie);

4. Historia kultury i mentalności, historia społeczno-kulturowa (1 z hist. powszechniej lub z hist. Polski)

- J. Banaszkiewicz, *Podanie o Piaście i Popielu. Studium porównawcze nad wczesnośredniowiecznymi tradycjami dynastycznymi*, Warszawa (dowolne wydanie);
- J. Banaszkiewicz, *Polskie dzieje bajeczne mistrza Wincentego Kadłubka*, Wrocław (dowolne wydanie)
- A. Bartoszewicz, *Czas w małych miastach. Studium z dziejów kultury umysłowej późnośredniowiecznej Polski*, Warszawa – Pułtusk 2003;
- A. Bartoszewicz, *Piśmienność mieszczańska w późnośredniowiecznej Polsce*, Warszawa 2012;
- S. Bylina, *Chryścianizacja wsi polskiej u schyłku średniowiecza*, Warszawa 2002;
- S. Bylina, *Kultura ludowa Polski i Słowiańszczyzny średniowiecznej*, Warszawa 1999;
- S. Bylina, *Religijność późnego średniowiecza*, Warszawa 2008;
- S. Bylina, *Rewolucja husycka. Przedświt i pierwsze lata*, Warszawa 2011;

- S. Bylina, *Ruchy heretyckie w średniowieczu. Studia*, Wrocław 1991;
- M. Cetwiński, *Śląski mikrokosmos. Studia nad <Księgą Henrykowską>*, Częstochowa 2020;
- P. Chaunu, *Czas reform. Historia religii i cywilizacji (1250-1550)*, Warszawa 1989;
- *Człowiek średniowiecza*, red. J. Le Goff, W-wa – Gdańsk (dowolne wydanie)
- R. Czaja, *Grupy rządzące w miastach nadbałtyckich w średniowieczu*, Toruń 2008;
- A. K. Dulcka, *Diaspora żydowska na Bliskim Wschodzie oczami sefardyjskiego podróżnika Beniamina z Tudeli*, Kraków 2015;
- J. Dworzaczka, *Dawne dziejopisarstwo gdańskie do połowy XVI w.*, Gdańsk 1962;
- B. Geremek, *Litość i szubienica. Dzieje nędzy i miłosierdzia*, Warszawa 1989;
- A. Gieysztor, *Mitologia Słowian*, Warszawa 2006 [tylko to wydanie];
- H. Grajewski, *Kara śmierci w prawie polskim do połowy XV wieku*, Warszawa 1956;
- A. Guriewicz, *Jednostka w dziejach Europy (Średniowiecze)*, Gdańsk–Warszawa 2002;
- A. Guriewicz, *Kategorie kultury średniowiecznej*, Warszawa 1976;
- A. Guriewicz, *Problemy średniowiecznej kultury ludowej*, Warszawa 1987;
- J. Huizinga, *Jesień średniowiecza*, Warszawa (dowolne wydanie);
- W. Iwańczak, *Do granic wyobraźni. Norymberga jako centrum wiedzy geograficznej i kartograficznej w XV i XVI wieku*, Warszawa 2005;
- W. Iwańczak, *Tropem rycerskiej przygody. Wzorzec rycerski w piśmiennictwie czeskim*, Warszawa 1985;
- T. Jurek, *Obce rycerstwo na Śląsku do połowy XIV w.*, Poznań 1996;
- T. i R. Kiersnowscy, *Życie codzienne na Pomorzu wczesnośredniowiecznym (wiek X–XII)*, Warszawa 1970;
- R. Kiersnowski, *Życie codzienne na Śląsku w wiekach średnich*, Warszawa 1977;
- W. Korta, *Tajemnica góry Ślęży*, Wrocław 1988;
- M. Lambert, *Średniowieczne herezje. Ruchy ludowe od reformy gregoriańskiej do reformacji*, Gdynia 2017;
- C. S. Lewis, *Odrzucony obraz. Wprowadzenie do literatury średniowiecznej i renesansowej*, Warszawa 1986;
- J. Le Goff, *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa (dowolne wydanie);
- E. Le Roy Ladurie, *Montaillou wioska heretyków (1294–1324)*, Warszawa 1988;
- R. S. Loomis, *Graal. Od celtyckiego mitu do symbolu chrześcijańskiego*, Kraków 1998;
- H. Manikowska, *Jerozolima – Rzym – Compostela. Wielkie pielgrzymowanie schyłku średniowiecza*, Warszawa 2008;
- H. Manikowska, *Nadzór i represja. Władza i społeczeństwo w późnośredniowiecznej Florencji*, Warszawa 1993;

- T. Manteuffel, *Narodziny herezji. Wyznawcy dobrowolnego ubóstwa w średniowieczu*, Warszawa 1964;
- K. Modzelewski, *Barbarzyńska Europa*, Warszawa 2004;
- L. Moulin, *Życie codzienne zakonników w średniowieczu (X–XV w.)*, Warszawa 1986;
- J. Możdżeń, *Przedstawianie świata przez kronikarzy gdańskich XV i XVI wieku*, Toruń 2016;
- D. Musgrove, M. Lewis, *Tkanina z Bayeux. Opowieść wysnuta*, Warszawa 2022;
- M. Olszewski, *Świat zabobonów w średniowieczu. Studium kazania <O zabobonach> Stanisława ze Skarbimierza*, Warszawa 2002;
- M. Pastoureau, *Średniowieczny świat symboli*, Warszawa 2006;
- M. Pastoureau, *Życie codzienne we Francji i Anglii w czasach rycerzy Okrągłego Stołu (XII–XIII w.)*, Warszawa 1983;
- A. Pieniądz, *Więzi braterskie we wczesnym średniowieczu. Wyobrażenia i praktyka społeczna*, Kraków 2014;
- K. Pomian, *Przeszłość jako przedmiot wiary. Historia i filozofia w myśli średniowiecza*, Warszawa (dowolne wydanie);
- S. Piekarczyk, *Barbarzyńcy i chrześcijaństwo. Konfrontacje społecznych postaw i wzorców u Germanów*, Warszawa 1968;
- E. Pilecka, *Średniowieczne dwory Artusa w Prusach. Świadectwo kształtowania się nowej świadomości mieszczańskiej*, Toruń 2005;
- D. Piwowarczyk, *Obyczaj rycerski Polsce późnośredniowiecznej (XIV–XV w.)*, Warszawa (dowolne wydanie);
- E. Potkowski, *Książka rękopiśmienna w kulturze Polski średniowiecznej*, Warszawa 1984;
- M. Rębkowski, *Chryścianizacja Pomorza Zachodniego. Studium archeologiczne*, Szczecin 2007;
- P. Riché, *Życie codzienne w państwie Karola Wielkiego*, Warszawa 1979;
- H. Samsonowicz, *Dziedzictwo średniowiecza. Mity i rzeczywistość*, Wrocław (dowolne wydanie);
- D. A. Sikorski, *Religie dawnych Słowian. Przewodnik dla poszukujących*, Poznań (dowolne wydanie);
- S. Trawkowski, *Między herezją a ortodoksją. Rola społeczna premonstratensów w XII wieku*, Warszawa 1964;
- J. Tyszkiewicz, *Brunon z Querfurtu w Polsce i w krajach sąsiednich w tysiąc-lecie śmierci: 1009–2009*, Pułtusk 2009;
- S. Urbańczyk, *Dawni Słowianie. Wiara i kult*, Warszawa 1988;
- A. Vauchez, *Duchowość średniowiecza*, Gdańsk 2004;
- H. Waddel, *Średniowiecze wagantów*, Warszawa 1960;
- H. Zaremska, *Niegodne rzemiosło. Kat w społeczeństwie Polski XIV–XVI w.*, Warszawa 1986;
- B. Zientara, *Świt narodów europejskich*, Warszawa (dowolne wydanie);

5. Historia gospodarczo-społeczna i społeczna
(1 z hist. powszechnej lub z hist. Polski)

- J. Abu-Lughod, *Europa na peryferiach. Średniowieczny system-świat w latach 1250–1350*, Warszawa 2012;
- M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przed-rozbiorowej*, Wrocław 1986 (część średniowieczna);
- Ph. Dollinger, *Dzieje Hanzy (XII–XVII w.)*, (dowolne wydanie);
- J. Drabina, *Życie codzienne w miastach śląskich XIV i XV wieku*, Wrocław 1998; [tylko to wydanie]
- B. Geremek, *Ludzie marginesu w średniowiecznym Paryżu (XIV–XV wiek)*, Warszawa 1971, Poznań 2003;
- F. Gies, J. Gies, *Życie średniowiecznej kobiety*, Kraków 2019;
- F. Gies, J. Gies, *Życie w średniowiecznej wsi*, Kraków 2018;
- J. L. Goglin, *Nędzarze w średniowiecznej Europie*, Warszawa 1998;
- M. Goliński, *Podstawy gospodarcze mieszczaństwa wrocławskiego*, Wrocław 1991;
- P. Guzowski, *Chłopi i pieniądze na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych*, Kraków 2008;
- R. Hryszko, *Z Genui nad Morze Czarne. Z kart genueńskiej obecności gospodarczej na północno-zachodnich wybrzeżach Morza Czarnego u schyłku średniowiecza*, Kraków 2004;
- G. Jawor, *Osady prawa wołoskiego i ich mieszkańcy na Rusi Czerwonej w późnym średniowieczu*, Lublin 2004 [tylko to wydanie]
- R. Kiersnowski, *Pradzieje grosza*, Warszawa 1975;
- R. Kiersnowski, *Wielka reforma monetarna XIII–XIV w.*, t. 1, Warszawa 1969;
- M. Koczerska, *Rodzina szlachecka w Polsce późnego średniowiecza*, Warszawa 1975;
- M. Kołacz–Chmiel, *Mulier honesta et laboriosa. Kobieta w rodzinie chłopskiej późnośredniowiecznej Polski*, Lublin 2018;
- J. Kuliszer, *Powszechna historia gospodarcza średniowiecza i czasów nowożytnych*, t. 1, Warszawa 1961;
- S. Kutrzeba *Handel Krakowa w wiekach średnich na tle stosunków handlowych Polski*, Kraków (dowolne wydanie);
- J. Le Goff, *Sakiewka i życie. Gospodarka i religia w średniowieczu*, Gdańsk 1995;
- J. Le Goff, *Średniowiecze i pieniądze. Esej z antropologii historycznej*, Warszawa 2011;
- M. Małowist, *Kaffa – kolonia genueńska na Krymie i problem wschodni w latach 1453–1475*, Warszawa 1947;
- M. Małowist, *Wschód a Zachód Europy w XIII–XVI wieku. Konfrontacja struktur społeczno-gospodarczych*, Warszawa (dowolne wydanie);
- S. Matysik, *Prawo nadbrzeżne (ius naufragii). Studium z historii prawa morskiego*, Toruń 1950;

- K. Modzelewski, *Chłopi w monarchii wczesnopiastowskiej*, Warszawa 1987;
- K. Modzelewski, *Organizacja gospodarcza państwa piastowskiego*, Wrocław (dowolne wydanie);
  - J. Murray, *Brugia, kolebka kapitalizmu (1280–1380)*, Warszawa 2011;
  - J. M. Piskorski, *Kolonizacja wiejska Pomorza Zachodniego w XIII i w początkach XIV wieku na tle procesów osadniczych w średniowiecznej Europie* (dowolne wydanie);
    - J. M. Piskorski, *Miasta księstwa szczecińskiego do połowy XIV wieku* (dowolne wydanie);
    - J. Ptaśnik, *Kultura włoska wieków średnich w Polsce*, Warszawa (dowolne wydanie);
      - D. Quirini-Popławska, *Włoski handel czarnomorskimi niewolnikami w późnym średniowieczu*, Kraków 2002;
      - Z. Podwińska, *Zmiany form osadnictwa wiejskiego na ziemiach polskich we wcześniejszym średniowieczu. Żreb, wieś, opole*, Wrocław 1971;
      - M. Rabinowicz, *Życie codzienne w ruskim i rosyjskim mieście feudalnym*, Warszawa 1985;
      - H. Samsonowicz, *Późne średniowiecze miast nadbałtyckich. Studia na dziejami Hanzy nad Bałtykiem w XIV–XV w.*, Warszawa 1968;
      - S. Szczur, *Annaty papieskie w Polsce XIV wieku*, Kraków 1998;
      - S. Szczur, *Skarbowość papieska w Polsce w latach 1378–1431*, Kraków 2008;
      - J. Topolski, *Narodziny kapitalizmu w Europie w Europie XIV–XVII wieku*, Warszawa (dowolne wydanie);
      - B. Zientara, *Henryk Brodaty i jego czasy*, Warszawa (dowolne wydanie);

6. Prace przekrojowe, dzieje państw, krajów, ludów, dynastii, miast (1 z hist. powszechnej lub z hist. Polski)

- B. Beuys, *Florencja: świat miasta – miasto świata. Życie miejskie w latach od 1200 do 1500*, Warszawa 1995;
- A. Buko, *Archeologia Polski wczesnośredniowiecznej*, Warszawa 2005;
- W. Duczko, *Ruś Wikingów*, Warszawa 2006;
- *Dzieje Mazowsza*, t. 1, red. H. Samsonowicz, Pułtusk 2006;
- C. Buśko, M. Goliński, M. Kaczmarek, L. Ziątkowski, *Historia Wrocławia. Od pradziejów do końca czasów habsburskich*, Wrocław 2001;
- P. G. Foote, D. M. Wilson, *Wikingowie*, Warszawa 1975;
- M. Goliński, *Dzieje miast praskich do początku XV wieku*, Kraków 2018;
- *Historia Elbląga*, t. 1, red. S. Gierszewski, A. Groth, Gdańsk 1993;
- *Historia Gdańska*, t. 1, red. E. Cieślak, Gdańsk 1982, 1985;
- *Historia Poznania*, t. 1, red. J. Topolski, Poznań 1988;
- *Historia Torunia*, t. 1, red. M. Biskup, Toruń 1999;
- *Historia Śląska*, t. 1, cz. 2, red. K. Maleczyński, Wrocław 1961;
- M. D. Knowles, D. Obolensky, *Historia Kościoła*, t. 2, Warszawa 1988;
- S. Kałużyński, *Dawni Mongołowie*, Warszawa 1983;

- J. Kłoczowski, *Młodsza Europa. Europa Środkowo–Wschodnia w kręgu cywilizacji chrześcijańskiej średniowiecza*, Warszawa 2003;
- *Kościół w Polsce*, t. 1, red. J. Kłoczowski, Kraków 1966;
- G. Labuda, M. Biskup, *Dzieje Zakonu krzyżackiego w Prusach. Gospodarka – Społeczeństwo – Państwo – Ideologia*, Gdańsk 1986;
- Ł. Okulicz–Kozaryn, *Dzieje Prusów*, Wrocław (dowolne wydanie);
- J. Płocha, *Najdawniejsze dzieje opactwa benedyktynów w Mogilnie*, Warszawa – Kraków 1969;
- P. Riché, *Karolingowie. Ród który stworzył Europę*, Warszawa 1997;
- H. Samsonowicz, *Złota jesień polskiego średniowiecza*, (dowolne wydanie);
- H. Samsonowicz, *Życie miasta średniowiecznego*, Warszawa (dowolne wydanie);
- J. Strzelczyk, *Iroszkoci w kulturze średniowiecznej Europy*, Warszawa 1987;
- M. Tichomirow, *Ruś średniowieczna na szlakach międzynarodowych*, Warszawa 1976;
- J. Tyszkiewicz, *Ludzie i przyroda w Polsce średniowiecznej*, Warszawa 1983;
- J. Wyrozumski, *Dzieje Krakowa*, t. 1: *Kraków do schyłku wieków średnich*, Kraków 1992;
- H. Zaremska, *Żydzi w średniowiecznej Europie środkowej: w Czechach, Polsce i na Węgrzech*, Poznań 2005;
- H. Zaremska, *Żydzi w średniowiecznej Polsce. Gmina krakowska*, Warszawa 2011;

7. Źródła (1 do wyboru wraz ze wstępem)

- Alvise da Ca' da Mosto, *Podróże do Afryki*, Warszawa 1995;
- Anonim tzw. Gall, *Kronika polska* (dowolne wydanie);
- Anonimowego notariusza króla Beli *Gesta Hungarorum*, Kraków 2006;
- Geoffrey Chaucer, *Opowieści kanterberyjskie*, Wrocław 1963 (11 opowieści) lub Katowice 2021 (wszystkie opowieści) – do przygotowania wybrana opowieść i wstęp M. Schlauch do tłumaczenia z 1963 r.;
- Geoffrey Chaucer, *Opowieść Rycerza*, Kraków 1988;
- Chrétien de Troyes, *Percewal z Walii, czyli opowieść o Graalu*, [w:] *Arcydzieła francuskiego średniowiecza*, Warszawa 1968;
- Benedykt Cotruglio, *Księga o sztuce handlu*, Kraków 2007;
- *Cuda św. Stanisława*, [w:] *Średniowieczne żywoty i cuda patronów Polski*, Warszawa 1987;
- Jan Długosz, *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, księga 1 (dowolne wydanie);
- Einhard, *Żywot Karola Wielkiego*, Wrocław 1950;
- *Edda poetycka*, Wrocław 1986;
- Grzegorz z Tours, *Historie. Historia Franków*, Kraków 2002;

- Jan Kanapariusz, *Świętego Wojciecha Żywot Pierwszy*, [w:] *Piśmiennictwo czasów Bolesława Chrobrego*, Warszawa 1966;
- Karol IV Luksemburski, *Liber de gestis meis. Księga moich uczynków*, Gdańsk 2019;
- *Korespondencja żupnika krakowskiego Mikołaja Serafina z lat 1437–1459*, Kraków 2006;
- Kosmas, *Kronika Czechów* (dowolne wydanie),
- *Kronika Jana z Czarnkowa* (dowolne wydanie od 1996 r.);
- *Kronika książąt polskich*, Opole 2019;
- *Kronika oliwska*, Malbork 2008;
- *Kronika wielkopolska* (dowolne wydanie);
- *Księga Henrykowska*, (dowolne wydanie);
- William Langland, *Widzenie o Piotrze Oraczu*, Kraków 1983;
- Brunetto Latini, *Skarbiec wiedzy*, Warszawa 1992;
- *Najstarszy Zwód Prawa Polskiego*, Warszawa 1959 (tylko to wydanie);
- Atanazy Nikitin, *Wędrówka za trzy morza*, Wrocław 1952;
- Mikołaj Oresme, *Traktat o początku, naturze, funkcjonowaniu i zmienianiu pieniądza*, Warszawa 2018;
- Francesco Petrarca, *Pisma podróżnicze*, Warszawa 2009;
- *Pielgrzymka Piotra Rindfleischa z Wrocławia do Ziemi Świętej w 1496 roku*, Warszawa 2005 [albo w: H. Manikowska, *Jerozolima – Rzym – Compostela...*, s. 435–464];
- Marco Polo, *Opisanie świata* (dowolne wydanie);
- *Powieść minionych lat* (dowolne wydanie);
- Prokopiusz z Cezarei, *Historia sekretna* (dowolne wydanie);
- Petrus de Dusburg [Piotr z Dusburga], *Kronika ziemi pruskiej* (dowolne wydanie);
- Raul Glaber, *Kroniki roku tysięcznego*, Tyniec 2021;
- Richard Fitz Nigel, *Dialog o szachownicy, czyli o urzędzie skarbu w średnio-wiecznej Anglii*, Toruń 2018;
- Thietmar z Merseburga, *Kronika*, Poznań 1953;
- Wilhelm z Rubruk, *Opis podróży*, Kęty 2007;
- Wincenty Kadłubek, *Kronika polska* (dowolne wydanie);
- *Żegluga św. Brendana opata*, Poznań 1992;
- *Żywot z Prüfening św. Ottona z Bambergu*, [w:] *Pomorze Zachodnie w żywotach Ottona*, Warszawa 1979;

*****

dr hab. Grzegorz Myśliwski
EGZAMIN Z HISTORII ŚREDNIOWIECZA
(g.mysliwski@uw.edu.pl)

POZIOM B

Na egzamin należy przeczytać i przemyśleć cztery podręczniki z trzech grup. Zasady wyboru książek na egzamin znajdują się na początku każdej listy. Listę wybranych lektur należy mi przedstawić do akceptacji przed ustaleniem dokładnego terminu egzaminu. Należy też wysłuchać wykładów nagranych specjalnie dla osób podchodzących do egzaminu z historii średniowiecza.

Termin egzaminu – do indywidualnego uzgodnienia (mailowo lub na dyżurze).

W razie innych pytań czy wątpliwości możliwy kontakt (mailowo lub na dyżurze).

1. Podręcznik z historii powszechnej (1 do wyboru)

- S. Kwiatkowski, *Średniowieczne dzieje Europy*, Warszawa 2006;
- T. Manteuffel, *Średniowiecze powszechne do schyłku XV wieku. Próba syntezy*, Warszawa 1958 lub inne wydanie;
- R. Michałowski, *Historia powszechna – średniowiecze*, Warszawa 2009;
- B. Zientara, *Historia powszechna średniowiecza*, Warszawa 1968 lub inne wydanie;

2. Podręczniki historii Polski (obydwa obowiązkowe)

- J. Wyrozumski, *Dzieje Polski piastowskiej (VIII w.–1370)*, Kraków 1999;
- K. Baczkowski, *Dzieje Polski późnośredniowiecznej (1370–1506)*, Kraków 1999;

3. Podręcznik z wybranego okresu średniowiecza lub problematyki (1 do wyboru)

- J. Baszkiewicz, *Myśl polityczna wieków średnich* (dowolne wydanie)
- J. Bardach, *Królestwo Polskie. Pierwsza Rzeczpospolita*, [w:] J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 1993, s. 17–176;
- J. Kulischer, *Powszechna historia gospodarcza średniowiecza i czasów nowożytnych*, t. 1, Warszawa 1961;
- J. Le Goff, *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa 1970 lub inne wydanie;